

of op een glinsterend ding, dat de heilige zich vlak voor den neus houdt, enz. enz.: Verder moet er vuur branden om hem heen om te verhinderen, dat hij in aanraking komt met onreine lucht. Het eenige woord, dat over zijn lippen komt, is het heilige, Indische woord: „ôm," dat zijn oorsprong heeft in de namen der drie groote goden: Brahma, Vishnoe en Shiwa; de eenige gedachte, die in hem leeft, die meer en meer zijn geheele ziel vervuld is: „Tat twam assi."

Dag aan dag wordt deze razende kamp gevoerd; week na week, maand na maand zit hij daar op dezelfde plaats, in dezelfde houding. Vraag mij niet, of hij eet en drinkt of niet — want ik weet het niet. Maar ik heb ze bij honderdtallen zien zitten en hun wanhopigen strijd voeren; ik heb ze gezien met een lichaam zoo uitgedroogd als een stokvisch, met oogen, die schitterden van den gloed der krankzinnigheid of met een blik vol doodelijke stompzinnigheid, menschen die levende dood waren. En de voorbijgangers wezen op hen en zeiden tot mij: „Mijnheer, ziet u die menschen? Dat zijn heilige, zeer heilige mannen!"

Zoo kan het gebeuren (de Engelsche Regeering heeft het wel verboden, maar kan het niet altijd verhinderen) dat zulk een „heilige" man in zijn waanzin meent, dat hij zijn doel heeft bereikt. Hij springt op uit zijn houding, grijpt een dolk, die aan zijn zijde hangt, snelt de stad in, holt de straten door, steeds roepende: „Tat twam assi, tat twam assi!" De volksmenigte verzamelt zich om hem; zij weten, wat er gebeuren zal. De arme krankzinnige heft den dolk op, stoot zich dien zelf in het hart en valt neer, terwijl zijn stervende lippen de heilige woorden stamelen: „Tat twam assi."

Bewondering en afgunst vervult het hart van de toeschouwers. Ach, waren zij toch ook maar zoo ver! Konden zij toch ook maar zoo de zoete, eeuwige rust ingaan, waar geen leven en geen dood meer heerscht, waar de mensch als een regendrop, die in den wereldoceaan valt en er mee vereenigd wordt, opgaat en één wordt met de wereldziel zelve.

EEN FAKIR,

d. i. een Mohammedaansche boetende bediemonnik, op straat liggend.

VARIA.

Olivier Cromwell.

Olie in 't vier
Deugd geen zier;
Waar crom wél is,
Geloof, dat daar niet pluís is.

(Oud rijmpje.)

KINDEREN DER WOESTIJN.

Kinderen der woestijn, wat zijt gij andere menschen dan wij! Welk een tegenstelling tusschen u en ons! Als tusschen het roofdier der wildernis en het vreedzame schaap; als tusschen den roofvogel in de lucht en de musschen op ons dak; als tusschen den eenzamen boom op de heide en de dennen van het bosch.

De dennen van het bosch zijn hoog opgeschoten, hebben gladde, rechte stammen met de knoesten der ontbrekende takken op bijna regelmatige afstanden, en ze gelijken zoo op elkander, dat ge moet zoeken naar punten van verschil; een bepaalden boom kent ge niet uit de anderen, en alleen die aan den buitenomtrek van het bosch staan, hebben iets kenmerkends.

De den op de heide is een persoonlijkheid. Hij heeft zijn wortels diep in den grond gezonden om houvast te hebben tegen den storm; hij heeft zijn stam gebogen in elke richting, die hem voordeelig kon zijn in zijn strijd om het bestaan; hij heeft zijn top niet hoog kunnen opheffen, maar is des te steviger en breidt zijn knoestige takken in alle richtingen uit, in eigen richtingen. Zooals hij is er geen andere in den omtrek; ge herkent hem terstond aan zijn voorkomen, hij is zichzelf.

Wij bewoners van de oude cultuurlanden zijn boomen van het bosch. Tegen de stormen van het lot hebben we steun gezocht bij elkander, en de sterksten onder ons hebben we tot een wacht aan den buitenkant gezet. Persoonlijk hebben we niet den strijd gevoerd met de moeilijkheden van het leven, we hebben het gemeenschappelijk gedaan, en de meesten onzer hebben altijd in de luwte gestaan; daardoor zijn we wel hoog opgeschoten, maar we hebben geen sterken wortel in de aarde en geen sterke takken in de breedte; als we alleen moesten staan, zouden we spoedig bezwijken, en een eigen voorkomen hebben we niet. Onze kennis is die van onze omgeving, onze meeningen zijn die van onzen kring, van onze partij, van ons volk, van de beschaafde menschheid. Te zamen beteekenen we veel; elk afzonderlijk weinig. Wie een onzer kent, kent in hoofdzaak ons allen; slechts een enkele onzer vermeet zich, eigen overtuigingen te hebben; hij wordt door de anderen heel spoedig een zonderling genoemd, en dat is al bijna het hardste oordeel, dat ons treffen kan. Onze gemeenschappelijke ontwikkeling is groot, maar er zijn onder ons slechts enkelen, die door eigen nadenken tot groote ontwikkeling komen.

Geen wonder! „Intellektualität ist einsamkeitsbedürftig." Verstandsontwikkeling heeft behoefte aan eenzaamheid. En waar zullen wij de eenzaamheid vinden! Wij leven immers nooit eenzaam. Wij leven altijd met anderen samen. Zelfs wanneer onze voormannen ons onderwijzen, dan bestaan hun toespraken of hun brochures nog voor de helft uit aanhalingen van wat anderen hebben gezegd, die het weer aan anderen hebben ontleend. Waar hebben we den man, de vrouw van eigen nadenken, van eigen ontwikkeling? Zijn we niet fabrieksgoederen geworden?

't Is een klacht, die me uit de ziel welt, als ik me in denk het leven van de Bedoeinen in de woestijn.

En meen nu niet, dat ik u wil opwekken, om in de woestijn u een hol te zoeken of een tent op te slaan, gelijk vrome mannen in de vierde eeuw in Egypte begonnen te doen. Neen, we behoeven geen heremiet (woestijnbewoner) te worden, om een eigen geestelijk bestaan te hebben, maar 't zou toch goed voor ons zijn, zoo we meer de eenzaamheid zochten; de eenzaamheid in de binnenkamer met God; de eenzaamheid in de studeerkamer of in het vrije veld, zonder boeken, die ons ander meening brengen; de eenzaamheid, die ons gelegenheid geeft om tot ontwikkeling te brengen, wat God in onze eigen menschenziel heeft geschapen. Want God schiep ons niet als fabrieksgoederen; Hij gaf ieder onzer zijn

eigen aanleg en zijn eigen vermogens. Er is in ieder onzer een eigen gave, die in de eenzaamheid alleen tot volle ontplooiing kan komen.

Daarom is de eenzaamheid zoo goed voor den mensch, en daarom heeft de zwerfende Bedoeien van de woestijn een voorrecht boven ons, vooral boven ons stedelingen.

Ze kennen de natuur, niet uit de boeken, zooals velen van ons, maar uit de aanschouwing. Zij weten van zonsopgang en ondergang, ze kennen de schaduw, die hun eenige tijdwijzer is; ze voorspellen den woestijnwind uit de kleur van de lucht, en ze weten, wanneer de zeldzame regen in aantocht is. De heldere sterrenhemel spreekt tot hen, en al weten ze niet de berekeningen, die onze sterrenkundigen maken met behulp van hun wiskundige formules, toch hebben zij reeds lang de sterren afzonderlijk gekend, en menige ster noemen wij met hun namen. Ze kennen de planten der woestijn, die mensch of dier tot voedsel kunnen strekken, en ze weten verborgen wateraderen na te speuren, die den grond de noodige vruchtbaarheid geven.

En boven dat alles, ze denken na. Ze kunnen geen inlichtingen vragen bij de wetenschap, maar als menschen met gezond verstand zoeken ze naar de oorzaken der verschijnselen en ze bleven niet staan bij de tweede: ze drongen tot de eerste oorzaken door, tot de kennis van den alles scheppenden en alles besturenden God. Het is merkwaardig, dat bij deze woestijnbewoners de kennis van den eenen God is blijven bestaan tot tal van eeuwen na Abraham en Ismaël, en waren ze in later dagen afgevallen tot de aanbidding der geesten, die zon en maan en sterren besturen, Mohamed behoefde slechts zijn bevrijdend woord: Er is maar één God! te spreken, en heel Arabië verstond het en geloofde hem. Eén Schepper, één Onderhouder en Bestuurder van al wat bestaat, de Eene, de Albarmhartige en Alontfermende — dat was iets, dat bij den Arabier tot vleesch en bloed werd, een belijdenis, die hij aan de gansche wereld zou willen opdringen. De volkeren van Europa hebben als volkeren slechts in naam een godsdienst; bij den Arabier is het leven en de godsdienst

één. Dat komt, omdat hij een eenzame is, die niet tegen een ander kan leunen, die zijn steun moest zoeken bij hooger machten, gelijk de eenzame boom zijn wortels slaat in den grond.

Zulke menschen vragen van de aarde niet veel. Matiger in gebruik van spijs en drank zijn er geen dan zij. Wat brood, wat vleesch, misschien een handvol dadels, dat is al wat de Arabier behoeft. Zijn woning is de tent van kemelhaar, zijn vaderland is zijn dorp, zijn verplaatsbaar tentendorp.

Is het gras van de oase verbruikt door het vee, dan zoekt het gezin een andere woonplaats, die van te voren reeds uitgespeurd was. In den nacht liefst reizen ze, of in den vroegen morgen, als de schaduwen nog lang zijn, maar toch reeds door hun scherpte te kennen geven, hoe fel het zonlicht, en hoe heet de dag worden zal.

Misschien is het wel een groep zwervers, die niet eens vee bezit als Abraham, maar die als hun Midianietische en Ismaëlietische voorouders in Jozefs tijd, trekken om handel te drijven en winst te behalen. 't Kan wel een groep zijn, die zich toelegt op het minder edele roovershandwerk, dat aan de grens der bewoonde wereld voordeel genoeg oplevert, en waarvoor de open woestijn altijd een veilige schuilplaats biedt.

Maar hoe het ook zij, het leven der eenzaamheid, het leven in kleinen kring heeft den Arabier gemaakt tot een zelfstandig man, moedig, onversaagd, een man, die de rechte middelen weet te kiezen voor zijn doel, en die zijn kleed en zijn woning reeds in afgelegen tijden tot vplmaaktheid heeft gebracht, zoodat er sinds Abrahams dagen geen verandering meer in werd gebracht. 't Was niet noodig, terwijl wij nog altijd op ieder terrein zoeken naar het bevredigende.

Inderdaad, kinderen der woestijn, gij hebt veel bij ons voor. Vandaar ook bij u die kalmte, die nimmer haast heeft dan wanneer een vlugge beweging noodig is; vandaar die matigheid, die tevredenheid, die niet streeft naar het onbereikbare. Gij hebt nagedacht over uw leven; wij moeten het dikwijls nog doen.

A. L.

